

ВІДГУК

**офіційного опонента Ябурової Олени Володимирівни
на дисертацію Черкашиної Жанни Віталіївни
„Підготовка іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих
дисциплін у фармацевтичному університеті”, подану на здобуття
наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Актуальність теми дослідження.

Реформування системи вищої освіти відповідно до Законів України „Про освіту” (2017 р.), „Про вищу освіту” (2014 р.), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки передбачає осмислення й впровадження нових концептуальних підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців, посилення вимог до її якості, висуває принципово нові вимоги до організації освітнього процесу підготовки іноземних студентів щодо вивчення професійно зорієнтованих дисциплін на підготовчих факультетах вищих навчальних закладів, зокрема фармацевтичних університетів. Теорія і практика професійної підготовки іноземних студентів до вивчення професійно зорієнтованих дисциплін у ВНЗ України наразі переживає зміни, які передусім стосуються відповідності вимогам Болонської декларації, положенням загальноєвропейських документів із мовної освіти, реалізації нових технологій, поєднання класичних та інноваційних підходів до навчання.

У цьому контексті дисертаційна робота Ж. Черкашиної є надзвичайно актуальною, а опрацьовані в ній теоретичні та практичні проблеми допомагають знайти відповіді на конкретні питання щодо підготовки іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті.

Відзначимо, що основні результати й рекомендації, наведені в дисертації, є складовою частиною комплексної програми науково-дослідної роботи, відповідно до тематичного плану наукових досліджень НФаУ „Педагогіка і психологія вищої медико-фармацевтичної школи” (державний реєстраційний номер № 010И000482), що також підтверджує актуальність теми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Відповідно до мети дослідження, дисертанткою наведено теоретичне узагальнення та практичне розв'язання проблеми підготовки іноземних студентів до вивчення професійно зорієнтованих дисциплін на підготовчому факультеті фармацевтичного університету.

Стосовно наукового апарату можна зазначити, що авторкою коректно визначено об'єкт, предмет, мету дослідження. Наукова обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та сформульованих рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових методів дослідження (теоретичних, емпіричних і математично-статистичних) та проведеним у роботі ґрунтовим аналізом фундаментальних праць вітчизняних і зарубіжних учених за темою дослідження, що забезпечило глибокі й змістові теоретичні узагальнення.

Завдання, в повній мірі вирішені в дисертаційній роботі Ж. Черкашиної, роблять її вагомою в теоретичному та прикладному аспектах, значущою для галузі професійної освіти. Відповідно до завдань дослідження автором:

– *розкрито* теоретичні засади підготовки іноземних студентів на до вищівському етапі в медичних та фармацевтичних вищих навчальних закладах як міждисциплінарної наукової проблеми (с. 25-65);

– *досліджено* реальний стан професійної підготовки іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті (с. 25-44);

– *уточнено* критерії, показники та рівні сформованості готовності іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін на підготовчому факультеті фармацевтичного університету (с. 77-82);

– *науково обґрунтовано* педагогічні умови підготовки іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін у фармацевтичному виші (с. 82-96);

– експериментально перевірено ефективність педагогічних умов, спрямованих на формування готовності іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті (с. 136-168).

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані дисертанткою, ґрунтуються на глибокому аналізі наукової та науково-методичної літератури, опрацюванні значної кількості емпіричного матеріалу. Науково-теоретичні й практичні узагальнення викладено відповідно до плану роботи. Загальні висновки дисертації та висновки за розділами ґрунтуються на результатах проведеного дослідження та відображають зміст викладеного матеріалу. Отже, у цілому можна констатувати їх аргументованість та завершеність.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в науковому обґрунтуванні педагогічних умов підготовки іноземних студентів до вивчення професійно зорієнтованих дисциплін на підготовчому факультеті фармацевтичного університету, серед яких забезпечення комплексу заходів соціальної, комунікативно-мовленнєвої та фахової адаптації іноземних студентів до навчання; використання інтерактивних форм і методів навчання в процесі професійної підготовки іноземних студентів тощо.

Важливо, що у дослідженні уточнено суть понять «підготовка», «професійне навчання», «професійна спрямованість навчання» та ін., а також конкретизовано компоненти готовності іноземних студентів до вивчення професійно зорієнтованих дисциплін.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає в їх достатній готовності до впровадження в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів, що здійснюють фахову підготовку майбутніх лікарів і фармацевтів: удосконалено зміст професійно спрямованих дисциплін на підготовчому факультеті; створено методичні матеріали для проведення семінарських та практичних занять, організації та впровадження сучасних інтерактивних технологій навчання, розроблено завдання для самостійної

роботи студентів та інструктивні матеріали щодо їх виконання, комплекс ділових і рольових ігор, вправ, що дозволять іноземному студенту на довишівському етапі формувати готовність до вивчення професійно зорієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті.

Отримані результати дослідження впроваджені в навчальний процес Національного фармацевтичного університету (довідка № 2469/3 від 22.10.14 р.), Харківського національного медичного університету (акт № 9 від 22.09.2014 р.), кафедри природничих наук Центру міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (довідка № 03091-142 від 18.12.2014 р.), підготовчого виділення для іноземних громадян Української медичної стоматологічної академії м. Полтави (акт № 122/14 від 31.12.2014 р.).

Відзначимо повноту викладу основних наукових результатів дисертації в публікаціях. Основні положення, висновки, рекомендації, сформульовані у дисертації, повно висвітлені в 34 публікаціях (23 – одноосібних), з них 12 статей в наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому виданні.

Відповідність оформлення дисертації чинним вимогам. Науковий апарат дослідження Ж. Черкашиної відповідає вимогам до дисертаційних робіт. У роботі чітко визначені предмет дослідження, його мета і завдання, викладено методику дослідження. Така логіка викладу є обґрунтованою, логічною, послідовною, відповідає науковій проблемі дисертаційного дослідження та спрямована на комплексне її розв'язання.

Чітка постановка проблеми, добре продуманий методологічний апарат і структура дослідження дали можливість Ж. Черкашиній на основі аналізу науково-педагогічної літератури та результатів практичної роботи в групах іноземних студентів на підготовчому факультеті сформулювати педагогічні умови їхньої фахової підготовки.

Дисертація виконана українською мовою, оформлена у відповідності з вимогами, є завершеною науково-дослідною роботою, виконана на достатньо високому науково-теоретичному рівні.

Анотування за структурою та технічним оформленням відповідає визначеним вимогам. Аналіз змісту анотування та дисертації доводить ідентичність їх структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами та підсумковим висновком. Зміст анотування відображає основні положення та узагальнення, що містить дисертаційне дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до роботи. Загалом оцінюючи позитивно подану до захисту дисертацію, необхідно вказати на деякі зауваження щодо окремих її положень:

1. Уважаємо, що дисертаційне дослідження значно б виграло, якби навчання іноземних студентів на довшівському етапі велось українською мовою, відповідно до цього слід було б діагностувати їхні знання саме українською, а не російською мовою, а до переліку дисциплін фахової довузівської підготовки ввести курс „Української мови”, що потребує внесення відповідних змін в організацію навчального процесу, зокрема в навчальні плани підготовчого факультету університету.

2. У роботі відсутнє посилання на державні документи, які надають нормативно-правові підстави називати студентами іноземних громадян на довузівському етапі навчання.

3. Уважаємо, недостатньо розкритим у теоретичній частині роботи мотиваційне забезпечення процесу професійно орієнтованої підготовки іноземних студентів, адже без мотиваційного супроводу процес формування готовності до навчання у виші практично повністю втрачає ефективність.

4. На наш погляд, робота набула б більшого практичного значення, якби було розроблено методичні рекомендації для викладачів і студентів за результатами проведеного дослідження як навчально-методичне забезпечення процесу професійної підготовки іноземних студентів до вивчення професійно

зорієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті.

5. Уважаємо, що було б доцільно унаочнити деякі теоретичні положення дослідження у вигляді схем та діаграм, це передусім стосується багатокomпонентної структури ключового поняття готовності іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін, а також виокремлення критеріально-рівневої матриці вивчення цього педагогічного феномену, що підсилило б сприймання цих дефініцій у тексті роботи

Проте, наведені зауваження та побажання мають дискусійний характер і не знижують загальної наукової цінності поданої дисертаційної праці.

Загальна оцінка дисертації. Підсумовуючи вище зазначене, констатуємо: дисертація „**Підготовка іноземних студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін у фармацевтичному університеті**” є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її авторка – **Черкашина Жанна Віталіївна** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний
університет” (м. Слов’янськ)

О. В. Ябурова

Підпис О. В. Ябурової засвідчую:
Начальник відділу кадрів ДВНЗ „ДДПУ”

Є. С. Сілін